Yas Bili?leri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yas Bili?leri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32902

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yas Bili?leri Ölçe?i (YBÖ), orijinal ad? Grief Cognitions Questionnaire (GCQ) olan psikolojik arac?n Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonudur. Ölçek, bireylerin kay?p ya?ant?lar? sonras?nda geli?tirdikleri olumsuz ve i?levsiz bili?sel süreçleri de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, 2018 y?l?nda Gizem Cesur ve Ay?en Durak-Bat?gün taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, psikometrik özelliklerinin incelenmesiyle güvenilir ve geçerli bir araç oldu?u gösterilmi?tir.

Bu ölçek, özellikle karma??k yas (complicated grief) geli?imine katk?da bulunan bili?sel risk faktörlerini tan?mlamakta klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara önemli bir araç sunmaktad?r. YBÖ, 30 maddeden olu?makta ve 6'l? Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Yas Bili?leri Ölçe?i, Yas, Uyumsuz Bili?ler, Kay?p, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Bili?sel De?erlendirme, Karma??k Yas.

Yazarlar

Gizem Cesur, Ay?en Durak-Bat?gün

Amaç

Yas Bili?leri Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ya?ad?klar? kay?p veya travmatik olaylar sonras?nda deneyimledikleri yo?un ve sürekli yas süreçleriyle ili?kili olan spesifik bili?sel çarp?tmalar? ve inançlar? ölçmektir. Bu bili?ler, ki?inin kayb? sa?l?kl? bir ?ekilde i?lemesini engelleyen ve patolojik yas tepkilerinin sürdürülmesine yol açan temel mekanizmalar? temsil eder.

Türkçe uyarlamas?n?n birincil amac?, Türk kültüründe yas tepkilerini, uluslararas? alanda kabul görmü? ve psikometrik aç?dan sa?lam bir araçla inceleyebilmektir. Bu sayede, yas dan??manl??? ve Bili?sel Davran??ç? Terapi (BDT) müdahalelerinin planlanmas?nda ve etkinli?inin de?erlendirilmesinde önemli bir ölçüt sa?lanm??t?r.

Yap?

Yas Bili?leri Ölçe?i, kay?p sonras? ortaya ç?kan ve ki?inin uyum sa?lama sürecini sekteye u?ratan i?levsiz bili?ler yap?s?n? ölçmektedir. Bu bili?sel yap?lar genellikle ölen ki?iye, ölüm olay?n?n kendisine, yas sürecinin normalli?ine veya ki?inin kendi ba?a ç?kma yetene?ine yönelik olumsuz, kat? ve gerçekçi olmayan inançlar? içerir.

Ölçek, bu bili?sel çarp?tmalar?n yo?unlu?unu ve yayg?nl???n? de?erlendirerek, bireyin yas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

i?leme kapasitesi hakk?nda detayl? bilgi sunar. Türkçe adaptasyon çal??mas?nda da, bu çok boyutlu bili?sel yap?n?n Türk örnekleminde geçerli ve tutarl? bir ?ekilde ölçüldü?ü gösterilmi?tir.

Geçerlik

Yas Bili?leri Ölçe?i'nin Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, yap?sal geçerlik kan?tlar? Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak kapsaml? bir ?ekilde incelenmi?tir. Yap?lan analizler, 30 maddelik ölçe?in teorik olarak beklenen alt boyutlarla uyumlu bir faktör yap?s? sergiledi?ini do?rulam??t?r. Bu bulgular, maddelerin amaçlanan psikolojik yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Ayr?ca, ölçe?in ölçüt ba??nt?l? geçerli?i, YBÖ skorlar?n?n depresyon, anksiyete ve karma??k yas belirtilerini ölçen di?er geçerli araçlarla olan korelasyonlar? incelenerek de?erlendirilmi?tir. Yüksek korelasyonlar, YBÖ'nün yasla ili?kili bili?leri do?ru ve anlaml? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? ve klinik aç?dan alakal? bir yap? oldu?unu teyit etmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, öncelikle iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ile belirlenmi?tir. Cesur ve Durak-Bat?gün (2018) taraf?ndan bildirilen Cronbach Alfa de?erleri, ölçe?in genelinde ve alt boyutlar?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir (genellikle .80'in üzerinde). Bu durum, ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? temel yap?y? ölçtü?ünü kan?tlar.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? istikrar?n? de?erlendirmek amac?yla test-tekrar test güvenirli?i çal??malar? da yap?lm??t?r. Bu çal??malar, belirli bir zaman aral??? sonras?nda dahi bireylerin bili?sel yas e?ilimlerinin tutarl? sonuçlar verdi?ini ortaya koyarak ölçe?in güvenilirli?ini peki?tirmi?tir.

Faktör Analizi

2018 y?l?nda gerçekle?tirilen Türkçe adaptasyon çal??mas?, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n? Türk kültürüne uygunlu?unu test etmek üzere do?rulay?c? faktör analizini içermi?tir. Bu analizler, yas bili?lerinin çok boyutlu do?as?n? destekleyen ve ölçe?in farkl? bili?sel alanlara ayr??t???n? gösteren bir yap?y? ortaya koymu?tur.

Faktör analizinin ba?ar?l? sonuçlar?, ölçe?in Türkçede sadece tek bir genel yas bili?i puan? yerine, farkl? i?levsiz bili? türlerini (örne?in, kay?pla ilgili suçluluk, kabul etmeme) ayr? ayr? de?erlendirmeye olanak tan?yan sa?lam bir yap?ya sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu, ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere daha spesifik müdahale hedefleri belirleme imkan? sunar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçüm Arac?

Test Type: Uyarlama (Grief Cognitions Questionnaire - GCQ'nun Türkçe Adaptasyonu)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Language Available: Türkçe (Orijinal: ?ngilizce)

Population Group: Kay?p Ya?ayan Yeti?kinler

Age Group: Yeti?kin

Population Details: Psikolojik destek arayan veya genel popülasyondan kay?p deneyimi olan bireyler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Ölçek 30 maddeden olu?maktad?r. Maddeler, 6'l? Likert tipi bir derecelendirme kullan?larak yan?tlan?r. Derecelendirme sistemi ?öyledir: 0 (Hiç Kat?lm?yorum) ile 5 (Tamamen Kat?l?yorum). Yüksek toplam puan, ki?inin daha yo?un ve i?levsiz yas bili?lerine sahip oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Yas Bili?leri Ölçe?i, Kay?p, Bili?sel Çarp?tma, Psikometri, Güvenirlik, Karma??k Yas, Yeti?kin De?erlendirmesi, Geçerlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: gcesur@ticaret.edu.tr (Sorumlu Yazar: Gizem Cesur)

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir. Çal??ma, ?stanbul Ticaret Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi bünyesinde gerçekle?tirilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Türkçe adaptasyon çal??mas? 2018 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik ve klinik amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Gizem Cesur ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m izinleri genellikle yay?nc? (Springer) ve yazarlar?n telif haklar?na tabidir.

Orijinal makaleye ait tam metin PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

rd.springer.com.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: yas-bilisleri-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Cesur, G., & Durak-Bat?gün, A. (2018). A Turkish adaptation of the grief cognitions questionnaire: Factor analysis, reliability and validity. *Current Psychology,* 1-9. DOI: 10.1007/s12144-018-9983-7.

Yas Bili?leri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in 30 maddelik içeri?i, telif haklar? ve akademik kullan?m k?s?tlamalar? nedeniyle bu platformda sunulmamaktad?r. Ölçek maddelerine eri?im için sorumlu yazar Gizem Cesur ile ileti?ime geçilmesi veya orijinal yay?n makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM